ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

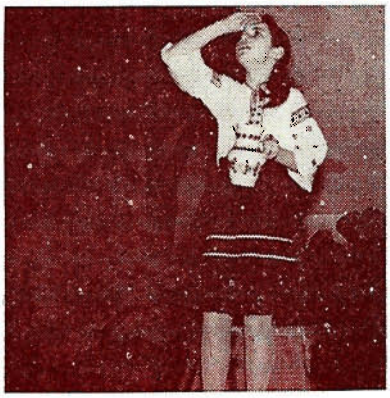
A CHILDREN'S MAGAZINE



РІК XII. СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ 1965 Ч. 8-9 (132 133)

Наша пошта

Я — Іванка Маік, учениця 5-ої кляси Рідної Школи ім. Ю. Липи в Торонті. Належу до СУМ'у і цього року вписалась на курс народніх танків. Тебе, Дорога „Веселко", читаю вже чотири роки і кращої подруги за Тебе в мене немає. Посилаю Тобі на пресовий фонд 2 доляри, що їх я заощадила.



Іванка Маік в ролі Марусі. Фраґмент із сценки Романа Завадовича „Віщий сон".

21-го березня наша школа влаштувала свято на честь Тараса Шевченка. Наша 5-та кляса ставила сценічну картину Романа Завадовича „Віщий сон". Ролю Тараса грав Роман Дусановський, я виступала в ролі Марусі, Богдан Головатий — в ролі Андрія, а в ролях янголів — Леся Шимуха, Леся Космина і Галя Дума. Картина дуже цікава: в ній зображено, як малий Тарас ішов пішки до дяка в Тарасівку і, відпочиваючи на пні, заснув. У сні побачив трьох янголів, які йому звістили, що він стане славним малярем і поетом. Наше виконання цієї сценки всім дуже сподобалося.



Леся Шимуха, Леся Космина та Іванка Маік у ролі янголів у сценічній картині Р. Завадовича „Віщий сон".

*

Дорога „Веселко"! Я — Євген Романчукевич, учень 1-ої кляси Рідної Школи ім. Юрія Липи в Торонті. З моїм братом Олександром, що ходить до 2-ої кляси, передплачую Тебе вже другий рік. Поки прийдеш до нас — чекаємо на Тебе нетерпляче. Разом з братом Тебе читаємо і оглядаємо Твої гарні ілюстрації. Помагають нам у читанні тато або мама. В школі вчить мене пані Зварич. На Різдво наша кляса ходила колядувати. Всюди нами дуже тішилися. Пані Зварич приготувала нас також до виступів на святі в честь Тараса Шевченка. Я деклямував „Ой гляну я", Аня Джус — „В Суботові", Андрійко Лебедь — „Мені однаково", а Петро Данилюк — „Якби встав Тарас".

Виступали також учні і учениці з інших кляс. Свято нашої школи було дуже гарне. Сердечно вітаю Тебе!



На світлині колядники 1-ої „а" кляси. В передньому ряді зліва стоять: Орися Шкляр, Петро Данилюк, Роман Юник, Зенко Ципалюк, Влодко Моцяк, Маруся Бойчук і Аня Нижник (янгол). У задньому ряді зліва: Степан Трутяк, Андрій Лебедь, Влодко Городник, Маруся Гайда, Михась Скубіцький, Євген Романчукевич, Ігор Лавринович.

*

Володимир Кудла з Торонта, Канада, пише: Дорога „Веселко"! Я маю дев'ять років і ходжу до третьої кляси української школи. Дуже люблю читати у „Веселці" „Богдана, козака-характерника".

Відповідь Редакції: Щиро дякуємо дітям школи ім. Юрія Липи за їхні гарні листи-дописи й за світлини. Іванці Маік дякуємо за пожертву.

ВЕСЕЛКА
THE RAINBOW
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи І. Бриковича

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

published monthly by the Ukrainian National Association, except June to September Bi-monthly.
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J., 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Галина Мазепа — Змій

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрація П. ХОЛОДНОГО

ТАБОРОВІ РАДОЩІ



Гей, що краще, друже-брате,
Як таборувати,
Серед лісу, серед бору
У наметі спати!..

І що ліпше, як при ватрі
Ввечері сидіти,
Пісеньок про Пласт співати,
З друзями радіти!..

Та й що лучче, як стояти
Вартовим на стійці
Чи у таборі на брамі,
Чи і на мандрівці!

Гей, немає краще-лучче,
Як у Пласті бути —
Всі ці радощі й пригоди
Годі нам забути!



ТО СОНЦЕ, ТО ЗОРІ НАД НАМИ

Встає з-за дрімучих лісів
Усміхнене сонце щоранку,
І будить пташиний нас спів
До збірки, молитви й сніданку.

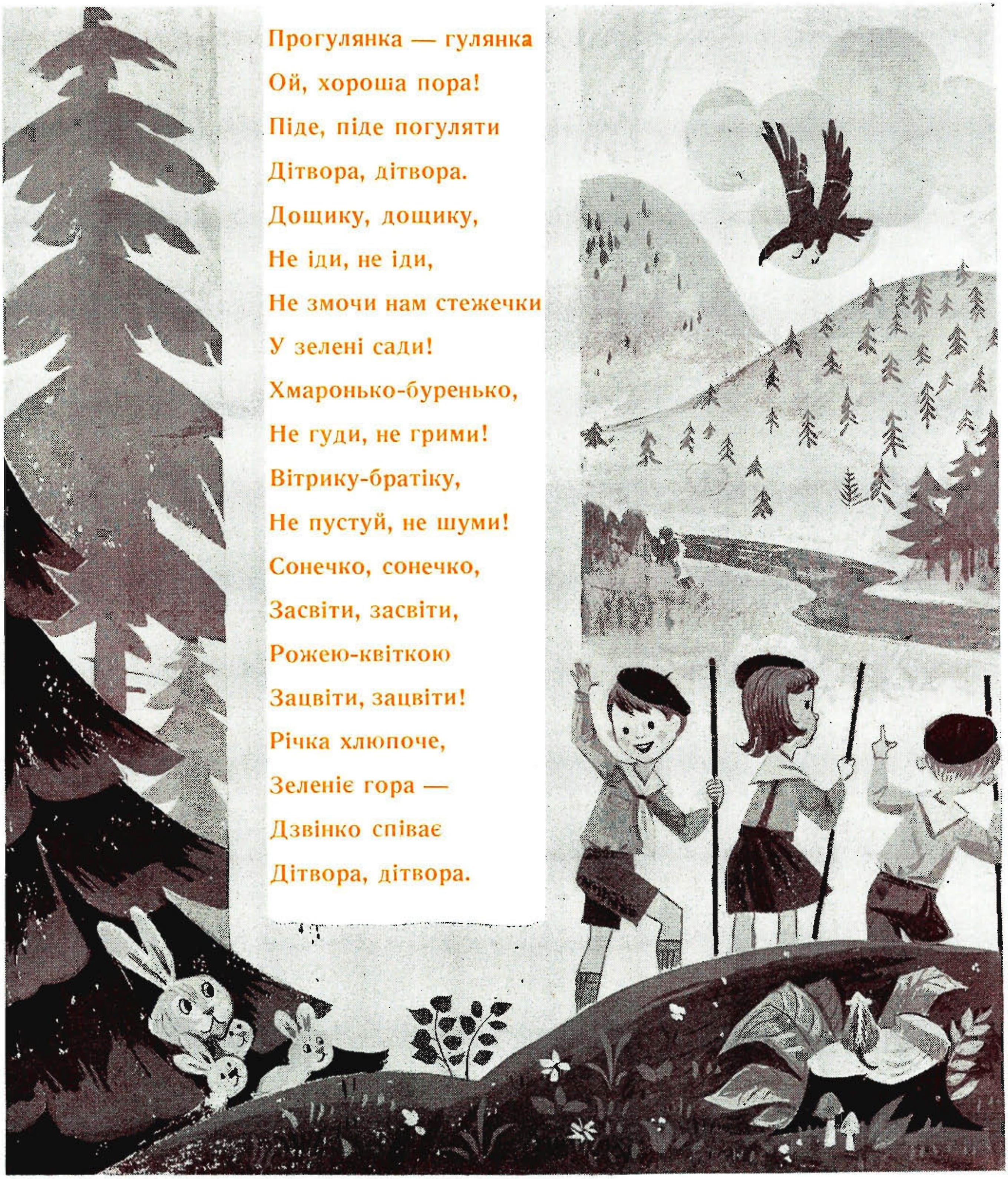
Стрункими рядами стоїть
Сумівське юнацтво на збірці,
Над ним рідний прапор шумить
З високої щогли на гірці.

Він кличе: забудь все пусте,
Тут кожної шкода хвилини —
Юнацтво у СУМ'і росте
Для Бога і для України.

За днем проминає нам день,
То сонце, то зорі над нами —
Ми сонцю співаєм пісень
І табір квітчаєм зірками.

Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрація Ю. КОЗАКА*

ПРОГУЛЯНКА



Прогулянка — гулянка
Ой, хороша пора!
Піде, піде погуляти
Дітвора, дітвора.
Дощику, дощику,
Не іди, не іди,
Не змочи нам стежечки
У зелені сади!
Хмаронько-буренько,
Не гуди, не грими!
Вітрику-братіку,
Не пустуй, не шуми!
Сонечко, сонечко,
Засвіти, засвіти,
Рожею-квіткою
Зацвіти, зацвіти!
Річка хлюпоче,
Зеленіє гора —
Дзвінко співає
Дітвора, дітвора.

Л. ГАДАЙ *Ілюстрація Ю. КОЗАКА*

НАШ АЕРОДРОМ

**Ми, майстри-будівники,
поспішали до ріки,
через парк, через лужок
на піщаний бережок.**

**Під вербою відпочили,
босі ноги намочили.
Намочили? — Не біда,
вже нагрілася вода.**

**А піску отут багато!
— Нумо, хлопці, працювати,
всі гуртом, усі гуртом
будувать аеродром!**

**Ми рівняли, рили, били,
із піску ліпили брили,
і на визначений час
все було готове в нас.**

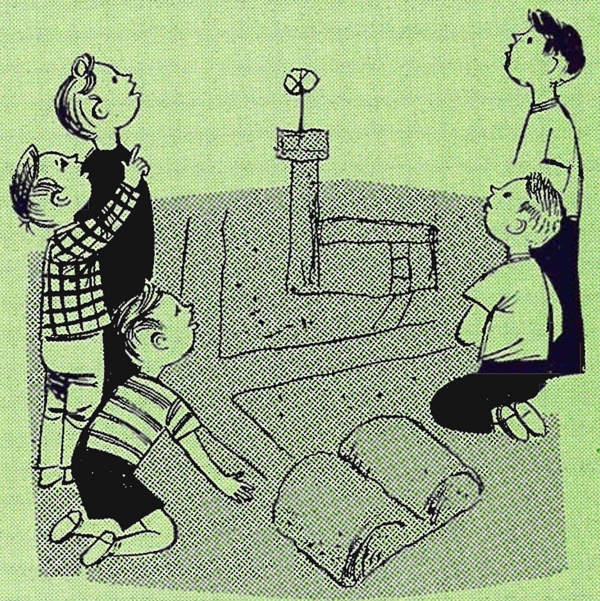
**Тут — доріжки та ганґари,
там — прожектор і радари,
гребля збоку від ріки.
приземляйтесь, літаки!**

**Чи знаки вам викладати?
Чи сиґнали подавати?
Раптом чуємо: шумить!
О, яка щаслива мить!**

**Прилітають літаки!!!
Чи ж насправді літаки?**



**Ми схопились, придивлялись...
і сміялись та сміялись!
То були не літаки —
звичайнісінькі шпаки.**



**Насміялись, а потому
від свого аеродрому
повернулись ми додому.**

Пояснення-словничок: аеродром — летовище (airfield); **брила** — великий шмат землі, глини, кусень каменю, льоду (lump, cod, block); **шпак** — starling, wren.

ШКІЛЬНА РАДА УККА, ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ І ШКІЛЬНА РАДА АВСТРАЛІЇ ПОРУЧАЮТЬ „ВЕСЕЛКУ" ШКОЛАМ УКРАЇНОЗНАВСТВА.

Ганна ЧЕРІНЬ

Ілюстрації Л. ГУЦАЛЮКА

Листування



17. СТІЙ ЗА УКРАЇНУ!

Дідусева відповідь була, як сказала мама, дуже тепла. Івась ніяк не міг зрозуміти, як то слова можуть гріти, а мама казала, що як хтось тебе любить, то й слова його теплі чи то в мові, чи то в листі. Якщо так, то дідусів лист був справді теплий. Справді, Івасеві аж гаряче стало, і він зняв светра. А може то піч почала так гріти?

Дідусь писав, що Івась дуже добре зробив, що не промовчав. Бо мовчанка — то знак згоди і, коли тобі хтось каже, що светер не твій, а чийсь інший, і ти будеш мовчати, то в тебе твій светер з плечей здеруть. За свою власність треба заступатися, а Україна багато важливіша, ніж усі светри на світі.

Наука і книжка — це велика зброя. Дай Боже, щоб колись прийшло до того, що люди не будуть один одного калічити й убивати, а будуть воювати книжками. Зберуться наймудріші люди з цілого світу, напишуть велику книгу законів, і всі цим законам мусітимуть коритися. Може це буде ще не скоро, але колись така пора настане.

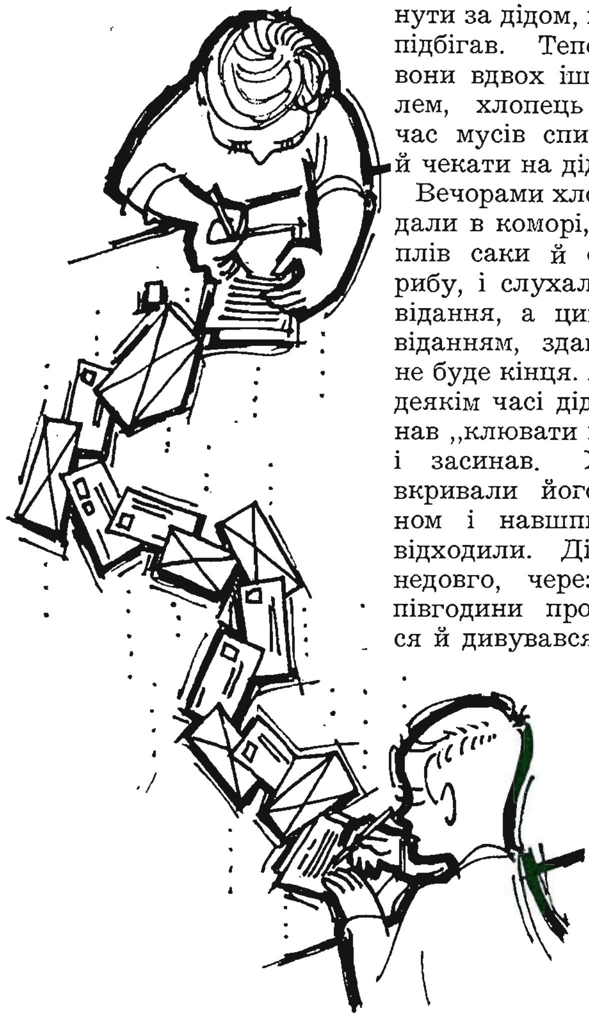
,,Ти питаєш про мого юного сусіда. Його звуть Євгеном, він, здається мені, все на світі любить і всім цікавиться. Після Тебе для мене він найкращий хлопець на світі. Але чому це я мушу ввесь час переказувати вам привітання, коли ви можете собі гарненько листуватися? Прикладаю Тобі його адресу. Як бачиш — та сама вулиця, що Ти колись жив, тільки трохи інше число. Напиши йому листа, і він від радощів підскочить до стелі — бо, хоч песик у нього є, але приятелів обмаль, а українців поблизу нема взагалі. Отож, маєш собі ще одно листування!"

18. ЛИСТУВАННЯ З ЄВГЕНОМ

Євген швидко відповів на Івасевого листа, і вони жваво почали переписуватися. Признатися, їхні листи були короткі, особливо Євгенові, бо за півтора року листування з дідусем Івась уже добре тримав перо в руці, зате Євгенові слова тікали з пам'яті, а перо часто робило такі помилки, що Івасеві аж смішно ставало. Виправляти Євгена він ніколи б не наважився, щоб не образити його, але це було й непотрібно: Євген уважно читав Івасеві листи і спостерігав різницю між своїм правописом та Івасевим. Він придивлявся до слів та речень, а часом порівнював їх із словником та українським підручником. Часто бігав допитуватися про те чи інше в Івасевого дідуся. Врешті дійшло до того, що хлопці вже писали коротко і ясно, не тратячи багато слів на описи. З дідусем була інша справа, бо дідусь любив писати про життя і людські думки, а з Євгеном Івася єднали такі справи, як риболовля, колектування марок, автомоделі.

Часто вони присилали один одному недорогі, але важливі подарунки, обмінювалися марками та камінцями. Євген зібрав усі потрібні трави для Івасевого гербарія, а Івась склав модель літака з дрібненьких частин, а тоді розібрав і послав усе те Євгенові, щоб і приятель з цим поморочився. Коли Івась ще був на фармі, він дуже любив ловити рибу. Євген також був завзятим рибалкою, і в листі Івась описав усі місця на річці, де найліпше ,,клює" риба.

Тим часом Івась ріс угору, як молодий дубочок, а дід хилився додолу, як старий корчуватий дуб. Коли одного разу влітку Івась поїхав на два тижні на фарму, він мало не заплакав, як побачив дідуся: тільки два роки проминули, а дідусь так змінився! Колись Івась не міг встиг-



нути за дідом, хібащо підбігав. Тепер, як вони вдвох ішли полем, хлопець увесь час мусів спинятися й чекати на діда.

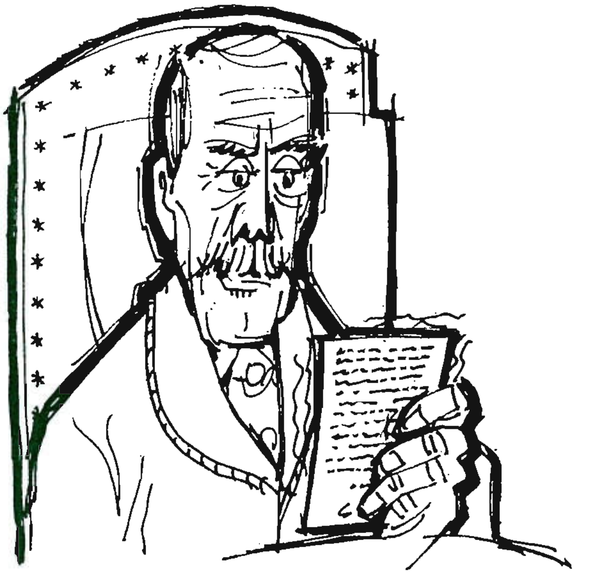
Вечорами хлопці сідали в коморі, де дід плів саки й сіті на рибу, і слухали оповідання, а цим оповіданням, здавалось, не буде кінця. Але по деякім часі дід починав „клювати носом" і засинав. Хлопці вкривали його рядном і навшпиньках відходили. Дід спав недовго, через якої півгодини прокидався й дивувався, де ж то поділилися хлопці, потім умивався і вже йшов спати на ліжко. Він лягав рано, а вставав, як сам казав, разом з курми. Так рано хлопці не вставали, хібащо звечора плянували цілоденну риболовлю.

19. ВЖЕ НЕ БУДЕ ЛИСТІВ ВІД ДІДУСЯ . . .

Як стала наближатись осінь, листи від дідуся почали приходити все рідше й рідше. І писав він уже значно менше, бо жалівся на втому і хворість. Натомість частіше стали приходити листи від тіточки Марти, і часом вона навіть говорила телефоном, чого ніколи раніше не робила.

Одного разу лист від дідуся прийшов писаний інакшим письмом, так начебто не дідусь його писав. І справді, в кінці листа було зазначено, що лист писала тітуся Марта, бо дідусь нездужає. Івась відчував, що дідусь поважно хворий, і дуже сумував. Йому було важко писати листи до дідуся, бо соромився писати про веселі речі, коли дідусеві так зле. Знов же, — міркував, — коли писати про щось сумне, дідусеві стане ще гірше. Івась справді не знав, про що писати.

— Не пиши забагато, щоб дідусь не втомився читаючи, але пиши часто, — радила мама. — Пиши найбільше про школу та про книжки, що їх ти читаєш. Це буде цікаво та приємно для дідуся.



Так Івась і робив. Писав про іспити, про вчителів, про своїх приятелів, про Пласт, до якого тепер належав, ну і, звичайно, про Жука, що цілком вжився на новому місці і став просто таки членом родини.

Одного дня мама поїхала на фарму, лишивши тата з хлопцями удома самих. Утрьох вони прибирали хату й варили їсти. Найкраще в цім відзначився Ромко, бо він ще давніше в школі навчився куховарства. Назвали вони свою домівку „Запорізькою Січчю", бо на Січі, як відомо, не було жінок, а козаки самі провадили все господарство.

Одного прохолодного листопадового дня, коли Івась прийшов із школи, на порозі його зустрів блідий, змучений тато.

— Нема вже нашого дідуся, Івасю! . . Дідусь помер учора вночі . . .

— Як це помер? — скрикнув Івась. — Був — і нема? Хіба не можна було його врятувати? Лікар усе може зробити!

— Ні, не все, синку! Як смерть приходить, її можна часом відігнати, але до старої людини вона прийде знов. Дідуся довго лікарі рятували, але смерть перемогла. Дуже вже слабенький став дідусь, не мав більше сил жити. Але ти не сумуй, він чесно й гарно прожив своє життя, до восьмидесяти літ дожив, всі його любили й поважали і завжди добрим словом згадуватимуть. Ти ж його не забудеш, правда?

— Ніколи! — коротко вимовив Івась, втираючи рясні сльози. Він розумів, що відтепер уже ніколи не одержить від дідуся листа, не побачиться з ним, як поїде в гості на фарму . . . Але все

добре, чого навчив його дідусь, він свято берегтиме в серці.

Не буде вже він писати до дідуся, але лишився йому на потіху Євген, а через Євгена він познайомився з іще одним українським хлопцем, Олександром, що живе аж у Німеччині... А Олександер листується з двома дівчатами, що живуть в Австралії... Так, через листування міцним ланцюгом єднаються молоді українці в цілому світі, і Івась почуває себе важливою ланкою в цім ланцюзі.

А початок цьому дав дорогий, незабутній дідусь своїм щирим українським серцем і теплим, як сонце, словом.

(Кінець)

Пояснення-словничок: **коритися** — піддаватися, слухатися (to obey); **морочитися** — трудитися, клопотатися (bother about something); **риба клює** — риба торкає принаду на вудці; **сак** — рибальський прилад, сітка в формі мішка, натягнена на обруч і зачеплена на довгий дрючок; **рядно** — грубе полотно; **навшпиньках** — на пальцях, потихеньку (stealthily; quietly); **ланка** — кільце ланцюга (link).

Ганна ЧЕРІНЬ

ПИШІТЬ УКРАЇНСЬКІ ЛИСТИ

В словах української мови
Є музика, ласка й привіт,
І гордість, і сила любови,
І слави дзвінкий заповіт.

Ти, хлопчику, виріс, і в школі
Писати вже вивчився ти...
Скрізь друзів у тебе доволі —
Пиши українські листи!

Згадай, як на літній оселі
Ви з Лесем жили, як брати...
Згадай про забави веселі
І швидше берись за листи!

Не буде це легко спочатку,
І витратиш вечір увесь...
Та дружню і радісну згадку
Від тебе отримає Лесь.

Старенька бабуся на фармі
Чекає на перший твій лист...
Виписуй же літери гарні,
Показуй уміння і хист!

В листах будеш мати розмову
Про поле, про різних звірят,
Про те, що весною ізнову
Птахи повернулись назад —

На клені гніздечко вже мостять
І дзвінко приспівують влад...
Як влітку приїдеш у гості,
Побачиш маленьких пташат...

А в місті далекім кузинка
З тобою однакових літ,
Така ж, як і ти, українка,
Землі української квіт —

Пиши їй про успіхи в школі,
Про котика свого Мурка,
І як виступав ти у ролі
Ведмедика-мандрівника...

Пиши до сестрички своєї,
Що вчитись пішла в інститут.
Скажи їй, що сумно без неї,
За нею всі скучили тут...

Хай лине в міста і на села —
Де люд український наш є,
Неначе пташина весела,
В листах рідне слово твоє.

Коли ж твої друзі і рідні
Всі мешкають в місті твоїм, —
До мене пиши, і привітно
На лист я тобі відповім.



Василь ДУБИНА *Ілюстрація І. БРИКОВИЧА*

ШВЕЦЬ—НЕВДАХА

Вихвалявся кіт-мурлика,
Що він майстер страх великий.
Всіх до себе закликає,
Всіх обшиє, облатає.

Навіть мишці-тонколапці
Обіцяв пошити капці.
Ой, чи шив він, чи не шив —
Вже й роботу залишив.

Молотком оббив він кігті —
Ні ходити, ані бігти!
Тож невдаха швець сидить,
Що ж йому тепер робить?

А з-під ліжка сіра мишка
Так кота навчає тишком:
„Щоб за шевське діло братись,
Треба спершу научатись.

Як не маєш ти науки,
Не бери і дратви в руки.
Як не зробиш — не хвалися,
Як не вмієш — не берися!"

Любі діти, прочитайте,
Поміркуйте, відгадайте:
Чом тепера сірий кіт
Ходить босий, без чобіт?



Страх великий — дуже великий; облатає — попришиває латки (patch); дратва — навощена груба нитка, якою шиють черевики або чоботи (shoe-thread).

Г. ЧОРНОБИЦЬКА

ЛІЧИЛКА

Барабани стукотіли,
телеграми полетіли,
задзвонили телефони:
на майдані перегони!

А на тому на майдані
дві калюжі-калабані.
Хто уміє, хто захоче,
калабаню перескочить.
Хто злякається води —
той жмуритися іди!

„АВСТРАЛІЙСЬКА" ЛІЧИЛКА

Де ходили крокодили,
кукабару розбудили.
А весела кукабара
галасала: „Гоца-Драла!
Де ти бігала, бувала?
Де ти чисел назбирала?"

Гоца-Драла прибігала
та й лічилку рахувала:
Раз, два, три!
Раз, два, три!
Ще чотири й п'ять,
Я іду шукать.

Таку лічилку проказує той, що жмуриться, щоб дати час іншим заховатися.



ЯК МАТИ БОЖА ОЖИВИЛА ДЖЕРЕЛО

(Леґенда — Ілюстрація М. Дмитренка)

Ішла Марія, Божа Мати, з святим Йосифом у гостину до своєї тітки, Єлисавети. Вони втомились, бо день був дуже гарячий. Дорога вела степом, де росла тільки марна травичка — ніде ні деревця, ні джерельця.

Аж ось серед рівнини вони побачили одним-одно невеличке дерево. Під деревом сидів пастушок. Кругом нього паслися вівці, скубали суху траву, але вона їм не смакувала, бо хотіли пити.

— Чи дозволиш нам, хлопчику, відпочити в тіні твого дерева? — запитала Божа Мати. — І може покажеш нам яке джерело, бо спрага в нас велика.

Хлопець привітно всміхнувся, але відповів зажуреним голосом:

— Будь ласка, відпочивайте! Але слабу тінь дає це дерево, бо всихає від посухи. А джерельце є тут недалеко, та зосталось у ньому лише трохи каламутної води. Я сам з овечками примираю від спеки і спраги.

— Дай нам горнятко тієї води! — попросив святий Йосиф.

Хлопчик побіг і приніс горнятко теплої, каламутної води. Мати Божа простягнула руку до горнятка і, як тільки його доторкнулась, вода зробилася чистою і свіжою. Напилась і подала Йосифові.

Потім пішла до джерельця і вилляла в нього решту води. По дорозі бризнула кількома краплями на деревце.

В ту ж мить наповнилося джерело погожою водою. Вода потекла потічком на леваду й відсвіжила траву. А дерево враз зазеленіло і вкрилося таким густим листом, що зовсім закрило мандрівників і пастушка від пекучого сонця.

Овечки напились води і стали пастися на свіжій траві, весело підстрибуючи і помекуючи.

Здивований пастушок став навколішки й запитав мандрівників:

— Чи ви, може, ангели з неба, що зійшли порятувати мене й мою отару?

Божа Мати всміхнулась, поблагословила хлопчика і пішла з святим Йосифом у дальшу дорогу. А хлопчик зробив собі з галузки дерева сопілку і заграв так гарно, що навіть овечки перестали на хвилину пастися, підняли голови і слухали. Він грав на честь Бога і тих мандрівників, що оживили джерело й дерево до нового життя.

Подав Р. З.

Пояснення-словничок: спрага — thirst; посуха — час, коли не перепадають дощі (drought, dryness); спека — heat; каламутний — брудний, нечистий (muddy); бризнути — покропити (to splash); погожий — чистий (fresh, clear).

БАТЬКИ, ВЧИТЕЛІ, ВИХОВНИКИ! ЧИ ВИ ВЖЕ ПЕРЕДПЛАТИЛИ „ВЕСЕЛКУ"? ЯКЩО НІ — ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО, ЩОБ З НОВИМ ШКІЛЬНИМ РОКОМ ВАШІ ДІТИ СТАЛИ ЧИТАЧАМИ НАЙКРАЩОГО ДИТЯЧОГО ЖУРНАЛУ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!

СТАРИЙ ПЕРЕВІЗНИК

(Корейська народна казка в опрацюванні і з ілюстраціями Катерини Антонович)

Був собі старий перевізник. Ніколи не відмовляв у перевозі. Коли йому давали щонебудь за це, брав, не давали нічого — не просив.

Одного разу перевізник побачив грубезну гадюку, що пливла через ріку. Пливла, пливла й почала тонути. Дід поспішив на допомогу й перевіз її своїм човном на другий бік. Нічого не сказала гадюка, тільки заплакала, і там, де впали її сльози, почали рости чудові квіти. Вони ростуть і в інших землях, але найгарніші там, де їх поливають сльозами.

Іншим разом, сидячи коло перевозу, побачив дід молоду сарну, що пливла через ріку. Пливла, пливла і почала тонути. Дід перевіз сарну на другий берег. Сарна нічого не сказала і побігла до лісу.

Якось пішов дід до лісу нарвати собі салати на зиму. Нараз із кущів вибігла красуня-сарна й почала ногою рити землю. Але в той час надійшов якийсь чоловік з лопатою, і сарна втекла.

— Прошу тебе, чоловіче добрий, покопай на цьому місці! — попрохав дід чоловіка з лопатою.

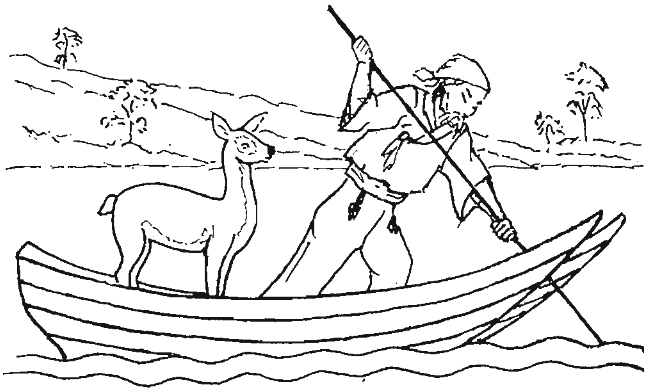
Той копнув три рази, і лопата стукнула об щось тверде. То було золото.

— Дякую тобі, — сказав дід, — за твою працю. Дам тобі половину цього золота.

— Е, ні, це золото викопав я, і воно все моє! — відповів чоловік.

Почали вони сперечатися, але вирішити справи не змогли і пішли до судді. Суддя віддав золото чоловікові, а діда звелів побити киями й посадити до в'язниці в колодки.

Уночі приповзла до діда гадюка і вкусила його в ногу. На другий день дідова нога спухла, і всі думали, що він мусить умерти. Та вночі знов приповзла гадюка і принесла цілющого зілля. Від цього зілля опух зійшов, і навіть знаку від рани не зосталось.



А гадюка тої ж самої ночі підкралася до суддевої жінки і так само, як діда, вкусила її в ногу. Нога розпухла — всі думали, що прийшов жінці кінець. Тоді начальник в'язниці розповів судді, що в діда був такий самий опух і зійшов.

Покликав суддя діда й питає:

— Скажи, від чого в тебе зійшов опух?

— Мені гадюка принесла такого зілля.

— А де це зілля?

Дід показав зілля, приклав до ноги суддевої жінки, і опух зійшов.

— Чому гадюка принесла тобі це зілля? — допитувався суддя.

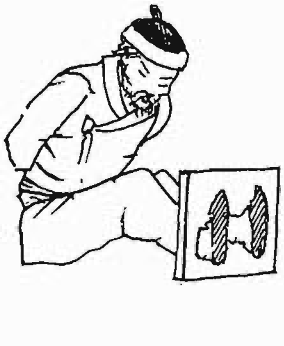
Дід розповів, як він перевіз гадюку й сарну.

— А що дала тобі сарна?

— Дала те золото, що ти віддав тому чоловікові.

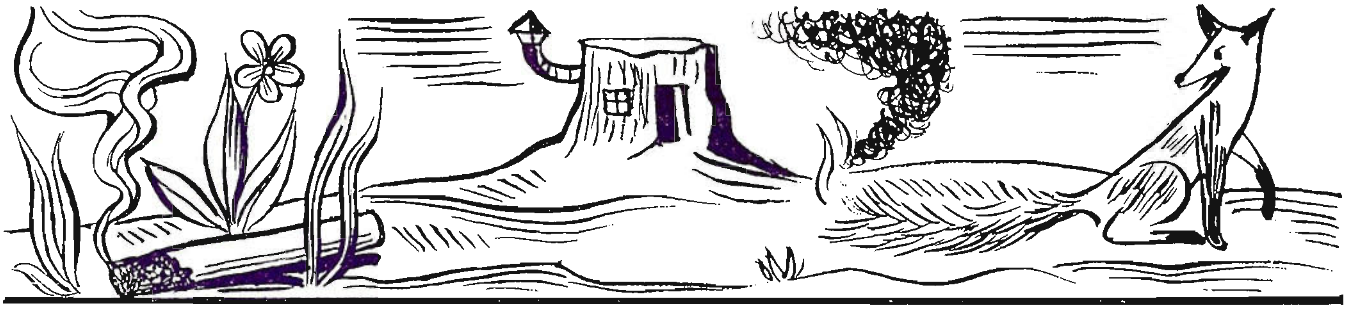
Тоді суддя негайно вирядив посланців, щоб знайшли того чоловіка, відібрали в нього золото й посадили його в колодки. Золото віддали дідові, старому перевізникові.

Колодки — дерев'яна дошка з прорізаними в ній двома дірами, куди в давнину вкладали ноги в'язня, так що він не міг ходити (stocks).



Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

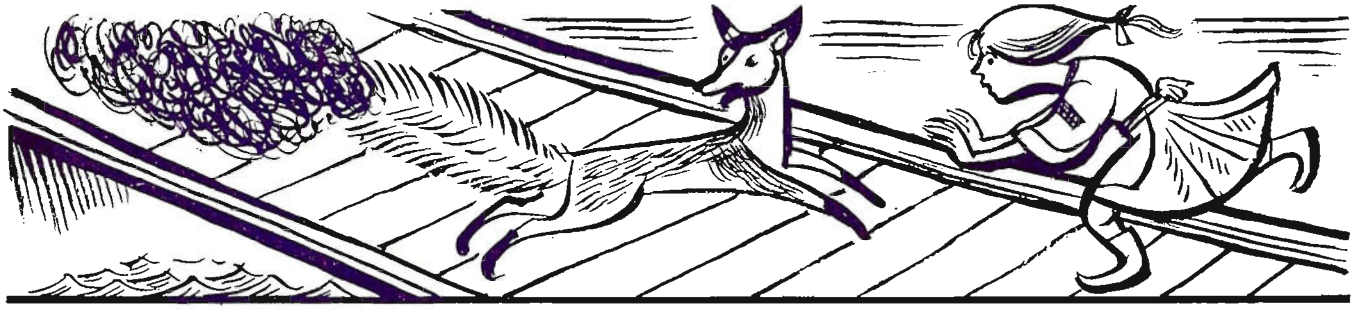
ГОЦА ДРАЛА



Раз ліском ішов Захарко,
Кинув у траву цигарку.

Лисенятко там гуляло,
На цигарку хвіст поклало.

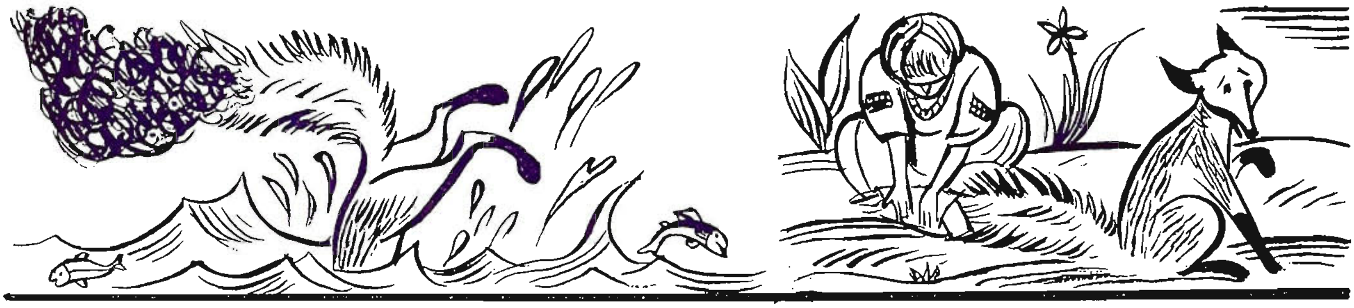
Вітерець фу-фу — і вмить
Лисеняткiв хвіст горить!



Вибіг лисик аж на міст:
„Ой, рятуйте, друзі, хвіст!"

Гоца вискочила з хати
Лисенятко рятувати.

Що робити? Справа проста:
Лиса штовх у річку з моста!



Зашипів той хвіст нараз
І погас.

Хоч тут річка і вода,
Не глибоко — не біда!

Гоца Драла добре дбала,
Зілля до хвоста приклала.



А потому Гоца Драла
Три таблиці змалювала.

Лисеняткiв тато-лис
На край лісу їх заніс.

А кертиця закопала,
Щоб громада вся читала.

Л. ГАДАЙ

Ілюстрації Е. КОЗАКА

ЩО ЦЕ ТРАПИЛОСЬ ДАНЬКОВІ



На руках і на лиці
ґулі, дряпини й синці,
бруд на білій сорочині.
Що це трапилось хлопчині,
Де такого він придбав?!

А ходив Данько на став,
щоб у гуски пер надрати:
в „індіян” хотів пограти.
Обминувши гусака,
біг тихенько босяка,
і без крику та без гуку
простягнув до гуски руку.
Ухопив був за крило . . .
Але що тоді було!!

На нещастя, на досаду,
хлопця б’є гусак іззаду.
Вже Данькові боляче,
а від птаха не втече.

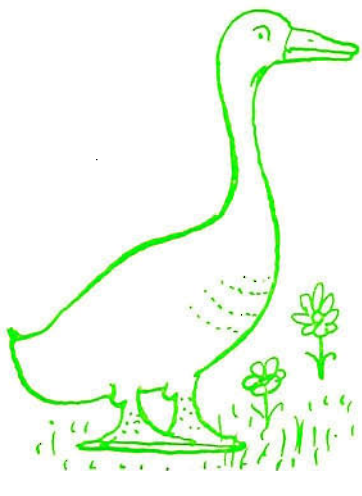
Став гусак його навчати.
і клювати, і сичати:
„Що ти робиш, шалапуте?
Це ж невидане, нечуте!
Чи не шкода?! Чи не згуба?!

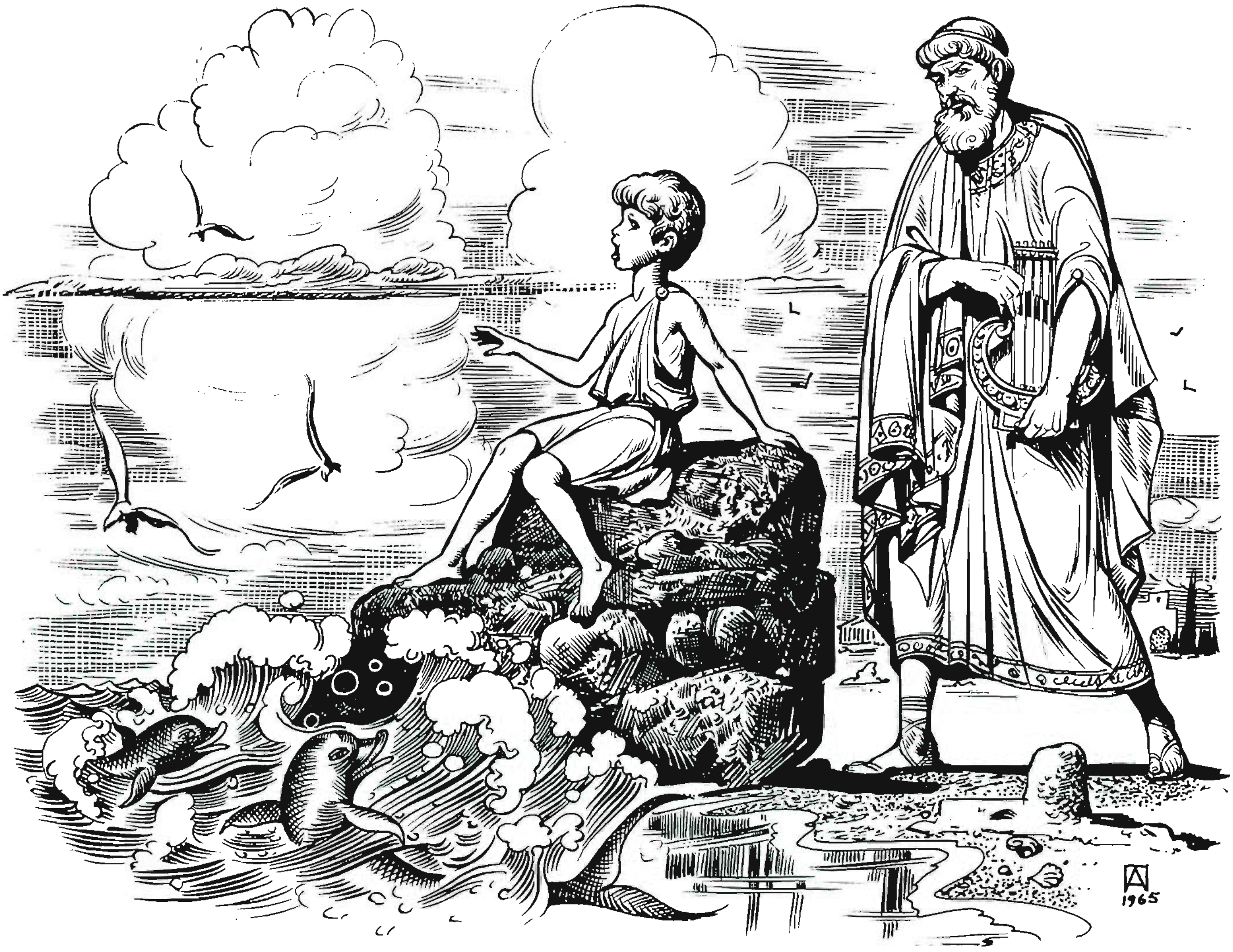
Шкідникові вирву чуба!
Затопчу на шпориші!
Затягну у комиші!
Забрудню тебе болотом!

Ой було там! Ой було там!
Наш Данько кричав, кричав,
А гусак його навчав.

Ми у балці квіти рвали,
як почули — позбігались,
ледве-ледве врятували.

Пояснення-словничок: дряпина — мала ранка на шкірі від подряпання (scratch); надрати — надерти, нарвати, наскубти (pluck out); босяка — босоніж (bare foot); на досаду — на злість (to his great vexation); шалапут — нерозважна людина, ледащо (good-for-nothing); клювати — дзьобати (to peck); шпориш або спориш — гірчак, рослина, що густо поростає землю (knot-grass, лат. назва: Poligonum aviculare); балка — яр, байрак, проваля (gorge, ravine).





Ніна НАРКЕВИЧ

Ілюстрації П. АНДРУСЕВА

ЗОРЯНИЙ ПАМ'ЯТНИК

Старогрецький міт-переказ

Було це дуже-дуже давно. У грецькому приморському місті Коринті жив маленький хлопчик на ім'я Аріон.

Аріонів батько Уліс був бідним рибалкою. Він мав велику родину, і його заробітку вистачало часом ледве на шматок черствого хліба. Але і в цьому бідному житті хлопчина Аріон мав свої радощі та втіхи: любив збирати на березі моря камінці та мушлі, що їх вода під час припливів викидала на берег; з піску будував хатки, палаци й дороги, а з водоростей насаджував чудові садки. Часом морські хвилі нищили та змивали геть його будівлі, але малий Аріон не журився, знову будував свої вимріяні палаци і в той час завжди співав дзвінким голоском усякі пісеньки. Слова пісеньок і мелодій самі зароджувалися в його душі — ніхто їх хлопчика не вчив.

Батьки безперестанку працювали, і їм залишалося мало часу, щоб розважати й навчати діток. Згадував хлопчик тільки ті пісеньки, що їх наспівувала мати, заколисуючи його молодших братіків і сестричок.

В околиці всі знали, що Улісів синок гарно співає.

— Дивись, який у хлопця гарний голос, як у пташки! — дивувались люди. — Це, мабуть, сам бог сонця Геліос обдарував його таким чудовим голосом, що навіть дельфіни його слухають!

І справді, коли перед заходом сонця хлопець сідав біля моря на скелі й починав свою улюблену пісню про сонечко, дельфіни підпливали до самого берега, виставляли голови з води і слухали. Як звуки чудової флейти, піснся Аріонів чарівний спів:

Вже сонечко у море
Лягає спочивати,
Приплинь, приплинь, дельфіне,
Час пісеньку співати . . .

Один дельфін, зачарований піснею, підпливав майже до самих босих ніжок Аріона, що їх він занурював у прозорі зеленуваті хвилі.

Одного разу, коли хлопчик отак співав, почув він над собою голос:

— Гарно співаєш та й голос добрий у тебе. А чий ти, синку?

Аріон підняв голову і побачив постать старого чоловіка в білій, золотом тканій одежі.

— „Це, мабуть, Апелес, королівський музика!" — майнула думка в його голові.

І справді, в руках старого чоловіка була ліра — така сама ліра, про яку стільки мріяв Аріон.

— Слухай, хлопче! — продовжував старий музика. — Я буду грати, а ти добирай слова пісні до моєї музики. Незабаром буде велике свято в королівському палаці. Як добре заспіваєш, то дістанеш гроші, а як уподобає тебе король, то зостанешся в палаці й будеш королівським співаком. Хочеш?

Аріонові очі заблищали від радости.

— О, пане, буду вам співати, скільки хочете, але . . . я волів би мати не гроші, а ліру — таку, як от у вас. Ох, якби боги подарували мені це щастя!

Музика уважно прислухався до слів хлопця й дивився в його великі очі, що сяяли від захоплення, як зірки.

— Добре, синку! Як будеш добре вчитися співу та гри на лірі, то дістанеш її від мене. А тепер співай, складай пісню-хвалу ранішній зірці!

Старий заграв. Ліра в його руках бриніла чудовими акордами — то радісними, то сумними, то врочистими . . .

Хлопчик почав пісню. Звідкіля бралися в нього слова пісні, сам не знав . . .

Зірко ранішня, світи,
Добрим людям з висоти,
Втіху й поміч їм подай,
Звесели наш рідний край.
А мене візьми з землі
Й на промінному крилі
Ген, між зорі занеси
В царство сяйва і краси.

Завмер останній звук пісні. Старий музика скінчив свою гру . . .

— Добре, хлопче! Ходімо до твого батька! Якщо він дозволить, заберу тебе до палацу. Боги обдарували тебе щедро. Тільки будь добрим і в щасті не забувай людей! — промовив Апелес.

З того часу Аріонове життя зовсім змінилося. Батько охоче відпустив сина до королівського палацу. Він радів, що старий Апелес навчить



його сина гарно співати та грати на лірі. Він знав, що це принесе синові славу і щастя.

Минули роки. Аріон виріс на славного співця. Своєю музикою і співом чарував усіх. З усіх поетів і музик, що жили в палаці, король Періяндер найбільше любив Аріона. А Аріон у своєму щасті залишався до всіх ласкавий і добрий: не забував ні рідної сім'ї, ні бідних батькових сусідів-рибалок, ні навіть своїх морських друзів — дельфінів.

Одного разу Аріон повертався кораблем до рідного Коринту з великого музичного свята, де дістав багату нагороду. Негідні мореплавці напали на Аріона, щоб забрати собі цю нагороду. Рятуючи життя, Аріон вискочив із своєю лірою з корабля просто в море: він вірив, що боги дадуть йому змогу врятуватися. Аріонові друзі дельфіни плили в той час біля корабля. Вони врятували Аріона й донесли його до берегів рідної Греції.

Дожив Аріон до глибокої старости і ввесь час утішав людей своєю чарівною грою та співом. Завжди вставав із сходом сонця, ішов на берег моря і співав свою улюблену ще з дитинства пісню-хвалу ранішній зірці.

Одного дня люди знайшли на березі моря мертвого Аріона. В руках поета-співця була ліра. З води дивився на нього його приятель дельфін.

Поховали співця з великими почестями, а згодом на честь Аріона та на згадку про його приятеля дельфіна люди назвали їх іменами зорі на небі. Вони вірили, що добра душа співця перенеслася після смерти на небо й засвітилася зорею. На мапі зір видно сузір'я, що мають назви Ліра — на честь співака Аріона і Дельфін — на згадку про морську тварину, що врятувала життя співця (Пояснення на ст. 17-ій внизу).

Микола ЩЕРБАК *Ілюстрація Е. КОЗАКА*

МАЛЕНЬКІ ПОМІЧНИКИ

За далекими морями,
За бурхливими річками,
У краю, де гір шпилі
Потопають в синій млі,
Де веселі верховини
І зелені полонини,
Цвів рясний зелений сад.

Там росли тополі вряд,
І схиляли довгі тіні
На високі білі стіни,
Де в палаці на горбах
Жив собі король комах...

Якось у весняну днину
Скликав він усю родину,
Всю родину комашину,
І сказав до гурту так
Смілий той король-козак:

— Дякую, комахи милі,
Вірні друзі легкокрилі,
Що зібрались всі ви нині
На квітучій полонині.
Кожного прошу сказати,
Як він буде помагати
Панові землі, Людині.

Збоку ворухнулась гілка,
Задзвеніла ніжно Бджілка,
Підлетіла наперед
І сказала із привітом:
— Я, королю, буду з квітів
Їй носить солодкий мед!

— Так, — промовила Мурашка,
Лагідна, немов монашка. —
Мед — то Божа благодать,
Але я навчу Людину,
Як їй щиро працювать!

Тут і Бабка, як на свято,
Показалась угорі
І сказала:
— Я завзято
Буду нищить комарів,
Щоб не мучили Людини.

Кожну, кожну комашину
Переслухав в цю годину
Смілий той король-козак,
Щоб узнати, що і як.



Наостанку полохливо,
Боязко та шанобливо
З-між трави Цвіркун стрибнув...

— О! Тебе я ще не чув! —
Усміхнувсь король комах. —
Йди сюди! Що, маєш страх?
Що ж то будеш ти робити,
Щоб Людині догодити?

Відповів Цвіркун як стій:
— Цвіркотати буду їй,
Цвіркотати, веселити,
Щоб було їй легше жити.

— Дуже добре, мій Цвіркуне!
В тебе серце ніжне, чуле.
Цвіркотать — велика річ,
Особливо в темну ніч.

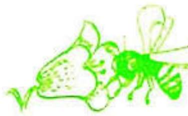
Так то, діти, і донині
Бджілка носить мед Людині,
А мурашка недоспала,
Всю премудрість показала,
Як Людині працювать.
Праця ж людям благодать!
В Бабки крильця сизо-сині —
Добре помага Людині,
Спритно ловить комарів.

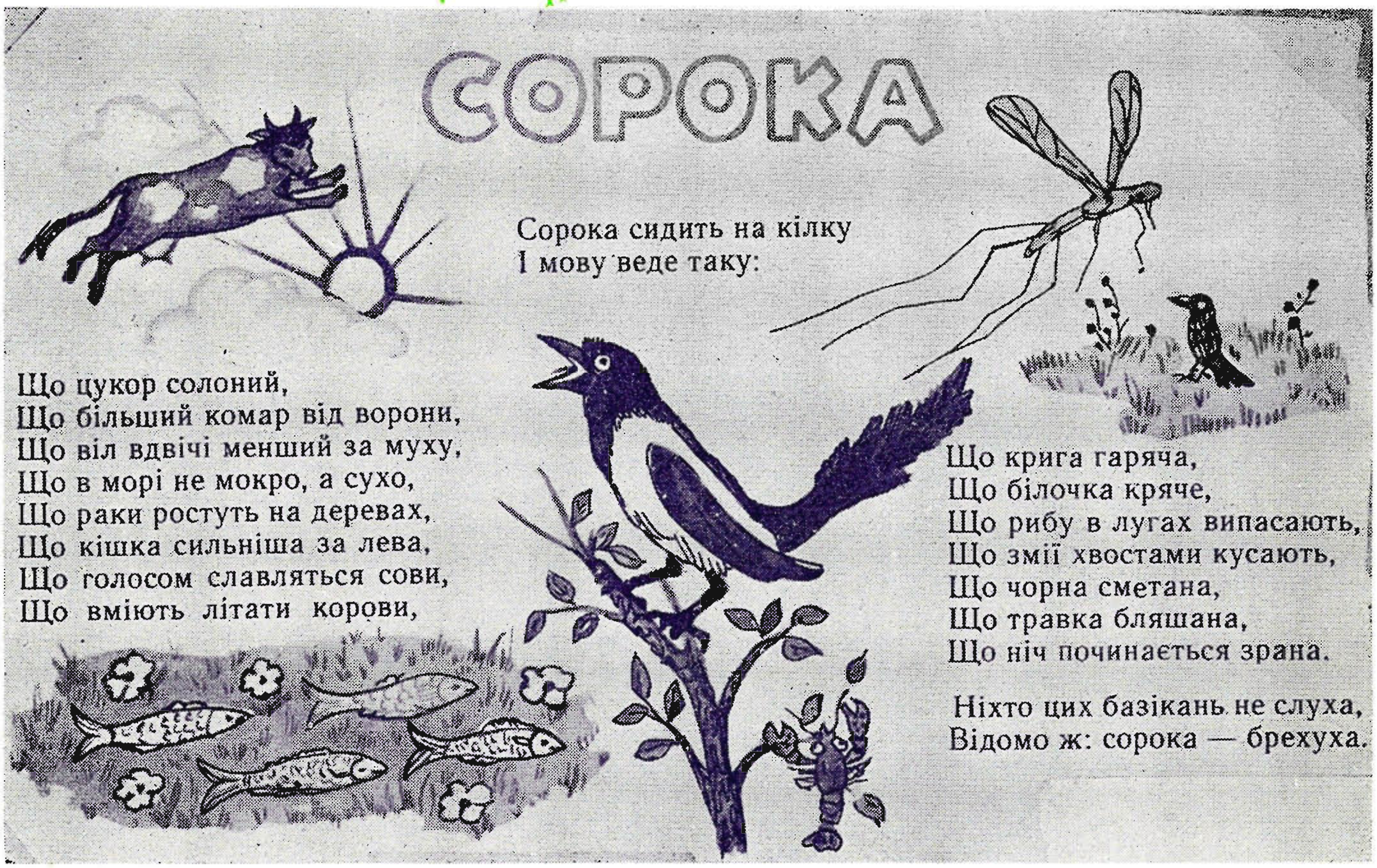
А Цвіркунчик — наш стрибунчик
Довгі вуса настовбурчив,
У надхненні затремтів
І створити він зумів
Ніжну музику і спів.
Щоб Людині краще жить —
Дзвінко-дзвінко цвіркотить.

Пояснення-словничок: „Людина” в цій казочці написана з великої букви, немов би це було її власне ім'я; це тому, що під Людиною автор розуміє всіх людей у світі, ввесь людський рід. З великої букви написані тут і Бджілка, і Мурашка, і Цвіркун, бо вони тут змальовані, мов живі люди.

Шпиль — гострий верх гори (peak) або будівлі (steeple); верховина — вершина гори (top, summit); благодать — добродійство, ласка (grace); бабка — рід водяного метелика (draggon-fly); спритно — вміло (skillfully); настовбурчити — наїжачити (to bristle); надхнення — душевне піднесення (inspiration).





ПОЯСНЕННЯ ДО ОПОВІДАННЯ „ЗОРЯНИЙ ПАМ'ЯТНИК" НА СТОР. 14-ІЙ

Пояснення-словничок: черствий — stale, dry, hard; безперестанку — безперервно (continually, incessantly); мушля — скойка, черепашка (shell, mussel); Геліос — бог сонця у стародавніх греків; у той час, коли жив Аріон, була в Греції ще поганська віра і греки поклонялися багатьом богам і божкам; дельфін — dolphin, подібна до риби морська тварина, споріднена з китом (whale); занурювати — to dip; музика (з наголосом на „у" означає музичне мистецтво (music), а з наголосом на „и" означає вчителя музики або митця, що грає або компонує музичні твори (musician, composer); мореплавець — моряк, матрос (seaman, sailor, mariner); сузір'я — група з кількох зірок (constellation).

Н. ҐЕРКЕН-РУСОВА

ЛЕВИ Й ЛЕВЕНЯТА

Народилась Ірина в Україні, в місті Харкові. З дитинства займалася спортом, гімнастикою, плавала, поринала, бігала стометрівку, метала диском. Її тато, ветеринарний лікар, учив її їздити верхи без сідла. Пізніше була вона ще в балетній школі.

Найбільш раділа Ірка, коли тато кликав її помагати йому лікувати звірят. Кого тільки не приводили до них: собак, котів, кіз, корів, свиней, коней, гусей... Одного разу привели верблюда. Ірчин тато був також лікарем харківського цирку, отже доводилось рятувати і муштрованих циркових тварин. Звідси й пішло, що Ірина забажала видресувати найгрізнішого з усіх звірів, лева.

— В одному звіринці, — розповідала пізніше Ірина, — я взяла троє малих левенят. Поїла їх молоком з пляшки, берегла від холоду. Потім почала вчити двоє старших, Кая та Юлія. Один акробат у цирку зацікавився моєю роботою, і ми почали вчити звірів разом. Надумали привчити Юлія їздити на баґажнику мотоцикла.

Спочатку обидва молоді леви дуже боялися машини. Але минуло два місяці терпеливої науки, і Юлій спокійно сидів на баґажнику, поклавши лапи на плечі водія, а Кая привчили втікати від них навколо арени. Цей простенький виступ, названий „Коло відваги", мав успіх. Але, послухайте, скільки треба було праці, щоб навчити левів виступати перед публікою.

З самого початку треба було, щоб левенята звикли до свого господаря, до його голосу. Годувала я їх сама завжди в той самий час. Вони звикали до того й чекали, коли я принесу їм їсти. Маленькими діставали молоко, яйця й риб'ячий товщ, але не було для них більших ласощів, як свіже м'ясо. За кожний шматок, за кожну кісточку починали бійку-гризню, але поївши мирно облизували одне одному мордочку й лапи.

Приручали ми левенят кожне зокрема. Лев — розумна тварина, запам'ятовує своє ім'я, відкликається на нього, розуміє, коли до нього звертаються. Кожна невідома річ цікавить лева, але він мусить допевнитись, що та річ не є небезпечна. Леви дуже спостережливі. Якось я змінила зачіску й увійшла до клітки. Звірі відразу запримітили цю зміну, придивлялись до мене із здивуванням, але пізнали мій голос і помалу заспокоїлись. Іншого разу я застудилася й охрипла. Не чуючи мого звичайного голосу, леви неохоче виконували свої вивчені штуки. Дивились на мене, не розуміючи, що зі мною.

Перше, чого навчаються леви — це сідати на тумбу. Я клала на тумбу шматочки м'яса, леви принюхувалися, скакали на неї і з'їдали м'ясо. Але довго сидіти на тумбі незручно, тому лев радо скаче вниз, коли настає його черга робити штуку. Опісля, коли лев показав своє вміння, він мусить знову вискочити на тумбу, і то на свою, не чужу — за що ще раз одержує в нагороду м'ясо. Під час вистави леви радо виконують те, що вміють.

Збільшуючи гурт своїх чотириногих артистів, я купувала зовсім маленьких левенят в зоопарках. Які ж вони гарненькі та любі, як мило бавилися й легко звикали до мене! Але я не забувала, що, як виростуть, вони захочуть помститись за неволю, за втрачені лісові простори, за ранкове повітря, за все своє звіряче щастя, що його мають на волі. Тоді вже годі буде керувати ними самою тільки ласкою: треба підкоряти їх сильною волею, владою, треба тримати себе непохитно, бо досить одного необережного кроку чи руху — і леви можуть кинутись на тебе.

— У клітку без зброї іноді боїшся вступити, — згадувала дресувальниця Ірина, — хвилюєшся перед виступом. Але мусиш збудити в собі силу, відігнати страх перед небезпекою, щоб і глядачі в цирку його не помітили. Хай вони будуть певні, що леви мені цілком покірні, повністю приручені.

Отже, в мене завжди були свіжі учні. Серед них Дік, дворічний лев, огризався, гаркав, довго звикав до мене. Тяжко було навчити його скакати крізь обруч. Нарешті я того добилася. Перший раз плигнув незручно і, ударившись мордою об залізну клітку, поранив шию. Кидався, гарчав, і я не могла його заспокоїти. Скоро почалось зараження: горло опухло, звір увесь, мов горів. Лікар не наважувався наблизитися до нього. Тоді я ввійшла в клітку, біля якої стояв ветеринар і подавав мені вказівки, що слід робити.

Обережно наблизилась я до Діка й погладила по голові. Він подивився на мене мутними очима, і його могутня голова без сили впала на підлогу. Я намацала на шиї нарив, завбільшки в кулак. Натерла його спиртом і розрізала ланцетом тверду шкіру. Через декілька годин гарячка впала. Так ми врятували Діка, але він не був мені вдячний. Як тільки одужав, перестав підпускати до себе й залишився лихий, як до часу хвороби.

Одного разу два молоді леви, Таймур і Кай, посварились, і Таймур покусав Каєві морду. Потекла кров. Кай стогнав, аж боляче було слухати. Думаю, як помогти, коли дивлюсь — Цезар підходить і починає вилизувати рану. Кай підставив йому морду з повним довір'ям. Таке лікування тривало кілька днів: щоранку Цезаря пускали в клітку Кая, і ми лише спостеріга-

ли цю „самопоміч” звірів у неволі. Помічники в цирку прозвали Цезаря — „доктор Цезар”.

Мудрий Цезар швидко навчився найважчої штуки. Коли Кай уже зовсім видужав, я вчила його скакати крізь обруч. Але в нього це ніяк не виходило. Одного разу Кай стояв перед обручем, а я підставляла йому з другого боку м'ясо. Несподівано підійшов Цезар, оглянувся на Кая, скочив крізь обруч, з'їв м'ясо та й пішов на свою тумбу. Я взяла другий шматок м'яса і поманила ним Кая. На велику мою радість, Кай скочив крізь обруч — певно приклад Цезаря допоміг йому краще, ніж мої пояснення.

Леви дуже бояться вогню. Скакати крізь горючий обруч ми вчили їх із зовсім маленьким огником, потрохи побільшуючи кількість огників на обручі. На одній виставі в таке колесо раптом скочили разом Дік і Кай. Обруч випав з рук помічника, обидва леви покотилися по горючому обручі, і на шиях у них загорілися гриви. Мені кинули грубу рукавицю, я підбігла й погасила вогонь на гриві Кая, але Дік рвонувся від мене й покотився, гарчачи від болю. На щастя, у левів не було тяжких попалень. Але відтоді вони нізащо не хотіли скакати крізь той обруч.

Леви бояться висоти. Тяжко привчити їх розгойдуватися на гойдалці. То була чергова штука. Кай скакав униз, як тільки площадка трохи підіймалась. Те саме робив Таймур. Два місяці я терпеливо перемагала його страх, а виступ у цирку тривав усього чотири-п'ять хвилин. З Таймуром ми вже виступали довший час, коли одного разу, піднявшись високо, я необережно штовхнула лева ногою. Таймур злякався і, захищаючись, схопив зубами мою ногу. Важко було витримати біль і довести виступ до кінця. Однак, докінчила я решту роботи так, що ніхто нічого не помітив — лише по виставі відвезли мене до лікарні. А от дивно, що інший, ще молодший лев, Адам, гойдалки не боявся і гойдатись навчився легко й скоро.

У цирку був старий кінь, Грізний. На ньому танцювали балерини й акробати. Я задумала навчити когось із моїх учнів-левів їздити на коні. Накрили Грізного брезентом, зміцнили упряж на його спині. В той час у мене було двоє малих левеняток — одне з них, Аркаса, я взялась привчати до коня.

Але Грізний, у перший раз почувши запах хижака, злякався, затремтів і став бити копитами. Принесли йому хліба й цукру, щоб відвернути увагу від лева. Біля Грізного поставили тумбу з м'ясом. Аркас скочив і з'їв м'ясо. Тоді м'ясо поклали на спині Грізного. Аркас і на нього скочив. За кілька днів Грізний і Аркас звикли одне до одного, і виступ „лев на коні” виконувався з успіхом в цирку.

Перша жінка-дресувальниця левів Ірина закінчила свою розповідь такими словами:

— Тепер у мене є гарні учні-леви й левенята: ласкавий, але недовірливий Імир, сердитий, підступний, але розумний Нерон, що вміє ходити вгорі на шнурах, непокірний, але дуже здібний Гриф, два брати Раджа й Демон, що люблять, коли шкрябають їх поза вухами, вразливий, але ласий на м'ясо Адам і маленький Дукат, що вже виступає і здобуває собі прихильність публіки. З нього буде діло.

КНЯЗЬ І В'ЯЗНІ

Вельможний князь об'їжджав свою країну. Одного разу випало йому їхати повз в'язницю. На той час вартові вивели на роботу п'ятьох в'язнів-каторжників, скованих кайданами.

— Я хочу поговорити з цими в'язнями! — сказав князь до начальника варти.

Варта зупинила в'язнів.

— За що тебе ув'язнили? — запитав князь найближчого в'язня.

— Я, милостивий князю, не вчинив нічого злого. Мене засудили тому, що свідок неправдиво свідчив проти мене, — відповів в'язень, спустивши очі.

— А ти чим провинився? — звернувся князь до другого в'язня.

— Я ні в чому не винен, мене засудив несправедливий суддя, — відповів той.

Третій в'язень сказав, що люди помилково його обвинуватили. Четвертий заявив, що хтось інший допустився злочину, а на нього звалили вину. Всі четверо запевняли, що вони чесні, і прохали звільнити їх з тюрми. Але всі вони при тому дивилися в землю, не сміючи підняти очей.

Князь звернувся до останнього, п'ятого в'язня:

— А за що ти попав у в'язницю?

— Горе мені! — відповів з жалем в'язень. — Я вкрав гаманця з грішми . . .

— А ти не хотів би на волю? — запитав князь.

— Куди там мені на волю, коли я грішний! . . .

Князь усміхнувся.

— Тобі справді не слід бути разом з цими „чесними” людьми, що, як запевняють, не вчинили нічого злого.

І звернувся до начальника варти:

— Здійми кайдани з рук цього в'язня! Він не прибільшив своєї провини гріхом брехні. Я вичитав у його очах щире каяття. Він уже відпокутував свою провину.

Подала Н. Г. Русова

Ольга ЦЕГЕЛЬСЬКА

ДИВНА КВІТКА

У якійсь країні, ні близько, ні далеко, десь за горами, за ріками, не знаю, чи в палаті, чи в малій хатині, жила-була дівчинка Уляна. Гарна личком, весела, любила гратися з подругами та багато розмовляти-щебетати. Дуже любила всякі вістки-новини, а як їх не було, то сама їх видумувала. Не дбала, що скаже про рідних, про подруг — добре воно чи погане, завдає їм болю чи зневаги, аби лише було дивне, небувале, страшне.

Одного разу Улянин батько привіз їй з подорожі по чужих країнах у подарунок дивну квітку чудової краси. Уляна посадила її в городі, плекала, підливала та захищала від комах і лихих вітрів.

— Бачите цю квітку? — розказувала подругам. — Вона заворожена. Хто доторкнеться її пальцем, у того всохне рука. Хто її понюхає, втратить нюх. Ах, не підходьте до неї! Під її коренем сидить гадюка, вона вкусить кожного сміливця.

Таке Уляна видумувала й раділа, що дивувала та лякала подруг.

Недовго втішалася дівчинка дивною квіткою. Незабаром квітка почала нидіти, сохнути. Не помагало доглядання-підливання — вона з кожним днем марніла, маліла. Уляна гірко плакала над нею, не знала, чим освіжити, оживити її. Стала розпитувати в людей.

І от, натрапила вона на старенньку бабусю, в світі бувалу. Попросила поради. Бабуся довго приглядалася до квітки, врешті сказала:

— Ця квітка походить з країни, де всі люди говорять правду, тому там і повітря свіжіше, і квітці дихати легше. А тут, у тебе, вона в'яне, бо ти залюбки говориш неправду і цим затруюєш повітря довкола неї. Тому вона незабаром зів'яне . . .

— Ах, бабусю, — заплакала дівчинка, — скажіть, що робити, щоб моя квітка ожила! Чи є ще де на світі якийсь лік для неї? Скажіть, прошу!

— Є ще лік, є, — відповіла бабуся повагом, — але дуже тяжко буде тобі добути його. Не знаю, чи зможеш . . .

— Бабусю дорогенька! Все зроблю, на край світу піду за цим ліком! Де ж він?

— Мусиш, Уляно, встати до схід сонця і йти туди, звідки світає. Побачиш ріку — перепливи її, перейди густий ліс, а за лісом — високу гору. За тією рікою, за лісом, за горою в долині б'є чудотворне джерельце. З нього набереш цілющої водички, принесеш додому та й піділлєш в'ялу квітку.

— А чим набрати води, бабусю? Глеком?

— Не глеком! Мусиш набрати води в рот і з рота підідляти квітку.

— Дякую, бабусю! — уклонилася дівчинка старенькій.

**
*

Рано-пораненьку вибралась Уляна в дорогу. Прийшла над велику ріку — і враз прокинулось у неї бажання здивувати-налякати ріку.

— Ой, ріко, ріко, гірка твоя доля! Незабаром море виступить з берегів, прикотить до тебе велетенські хвилі, забере з собою твої води, і тебе не стане . . .

— Ох, лишенько! — застогнала ріка. — Та защо ж мені така кара? Я ж пливу спокійно, колихаю судна, нікому не шкоджу. Горе мені!

Уляна лише злорадо всміхнулася, переплила ріку і подалась у ліс. І знову закортіло їй новину-вигадку сказати.

— Ой, лісе, лісе! Недовго ти будеш тут красуватись! Я вже чую, як у далині гуде гураґанбуревій. Він повириває з коренем твої дерева, знищить тебе, змете з поверхні землі.

— Ох, лишенько! — затужив ліс. — Та завіщо ж мені такий кінець? Я нікому не шкоджу, пташкам і звірам даю захист, а людям — холодок. Горе мені!

Дуже Уляну врадувала ця тривога лісу. Перейшла дівчина ліс і стала під горою.

— Ой, горо, горо! — заговорила. — Жорстока жде тебе доля! У книгах записано, що тебе ось-ось навістить замлетрус, розмете твої скелі, зрівняє з землею, і тебе не стане . . . На твоєму місці буде пустеля . . .

— Ох, лишенько! — заплакала гора. — Та защо ж на мене таке нещастя? Я нічим не провинилась! Я втішала людей своєю величчю і красою. Горе мені!

І знову Уляна раділа, що їй пощастило вигадками посіяти жах і тривогу.

Перейшла гору і побачила джерельце, про яке згадувала бабуся. В цю ж мить згадала вмираючу квітку і для чого сюди прийшла. Зблизилась до джерела і нахилилася над кришталевою водою. У воді, мов у дзеркалі, побачила личко, викривлене злобною усмішкою, і злякалась сама себе... Прислухаючись до тихого дзюрчання води, почула шепіт:

— Набери, набери цієї води в рот, і нехай відтепер з твоїх уст лагідно пливуть слова, як дзюрчить моя цілюща вода!

Уляна набрала повний рот води і пішла на гору. Ішла й дивувалась, що кругом так тихо, що їй так любо в цій тиші. Стала на верху гори

і мовчки розглянулась. Тоді вперше неначе відкрились у неї очі на велич і красу краєвиду. Захоплена, вклонилась низько величній горі, а гора, врадувана привітною поведінкою дівчинки, відповіла радісним відгомоном могутніх скель.

Мовчки вступила Уляна в ліс. Тут уперше в житті милувалась шумом дерев і співом пташок. В захопленні підняла обидві руки вгору, дякувала лісові, вітала його. Ліс відповів на її привіт теплим леготом і пахощами.

Уляна дійшла до ріки. Радувала очі видом човнів і барж, що колихалися на могутніх хвилях. Мовчки, помахом білої хустинки радісно привітала ріку, а ріка відповіла на привіт радісним плюскотом хвиль.

Оживлена кількома краплями цілющої води, дивна квітка знову зацвіла-заясніла чудовими барвами. А в дівчинки Уляни сталась також дивна зміна: не злюбила вже більше пустих балачок-вигадок — вона воліла лагідні, милі слова правди, зрозуміла, що в тиші постають у голові мудрі думки.

Дивувались люди цій чудесній зміні і говорили:

— Відмінилась наша балакуча Уляна — „набрала в рот води".

Пояснення-словничок: **зневага** — образа, презирство (contempt, insult, scorn); **всихати** — to dry in, to shrink); **нидіти** — марніти, занепадати (to weaken, to sink); **повагом** — поволі (slowly); **до схід сонця** — на світанку, вдосвіта (at day-break, at dawn); **цілющий** — лікувальний (healing, curative); **глек** — jar; **баржа** — невелике вантажне судно (barge); **гать** — гатка, гребля, загата (dam); **злорадий** — зловтішний (full of malicious joy); **краєвид** — landscape.



ПІВЕНЬ і ПАВИЧ



Можете, діти, спитати в кого хочете, хто має найгарніший хвіст, і кожний вам скаже, що найгарніший хвіст має павич. І це правда. Коли павич ходить, розпустивши свій хвіст, що міниться всіма кольорами веселки, усі мимоволі завмирають від захвату.

Але чи всі знають, що хвіст у павича не свій, а позичений, що цей хвіст належить не йому, а півневі? Ось як це було:

Одного дня павич збирався йти на вечерниці. Оглянувши себе з усіх боків, він вирішив, що не досить пишно вбраний для такої оказії. Побіг до півня й каже:

— Любий півнику, позич мені на вечір свого хвоста!

— Бери, — каже півень, — тільки не забудь його мені повернути!

— Я таки можу забути, — відповів павич, — і тому прошу про це мені нагадати своїм співом.

— Гаразд, — сказав півень, — я нагадаю.

Була вже 12-та година ночі, а павич все не приходив. Півник проспівав своє „кукуріку" та й заснув. Прокинувся він о третій годині ночі, але павича все ще не було. Проспівав ще раз своє нагадування. На світанку проспівав утретє, вже голосно-голосно . . .

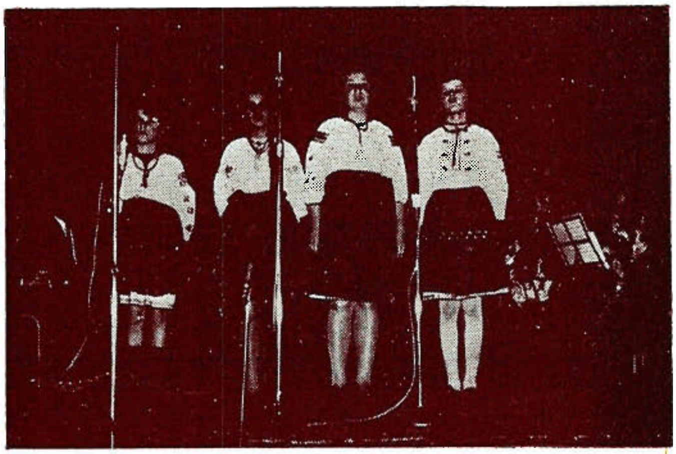
Відтоді минуло багато часу. Павич так і не прийшов і не приніс позиченого хвоста.

А півень все ще сподівається, що павич виконає свою обіцянку, і щоночі по кілька разів співає свою пісеньку, нагадуючи павичеві, що пора вже повернути його прекрасний, розкішний хвіст. А павич і вухом не веде — ходить, розпустивши різнобарвний хвіст, пишаючись ним, нібито це його власний хвіст . . .

Переказала Марія ТУРКАЛО

Пояснення-словничок: **павич** — peacock; **півень** — cock; **захват** — захоплення, радість, що її переживаємо, коли нам щось дуже подобається (delight, enthusiasm); **оказія** — нагода (event, opportunity, occasion); **вухом не веде** — зовсім не дбає (he doesn't care lot about it).





ДІТИ ТОРОНТА — ШЕВЧЕНКОВІ

Українські діти Торонта влаштували величавий концерт у честь Т. Шевченка. На світлині направо: деклямація творів Шевченка у виконанні Росляни Вжесневської, Людмили Павлів, Адріяни Березовської й Віри Яцик. Всі вони — пильні читачки „Веселки".

На світлині внизу: — збірний дитячий хор з оркестрою Музичного Інституту М. Лисенка під управою Івана Ковалева.



ДВІСТІ П'ЯТДЕСЯТ ЧИТАЧІВ „ВЕСЕЛКИ"



На світлині бачите дітей Рідної Школи при парафії Успення Божої Матері в Монтреалі. Багато з них тримають у руках „Веселку". На триста п'ятдесят дітей школи двісті п'ятдесят є передплатниками „Веселки". Навчання в школі відбувається в суботи. Керівником школи є о. Василь Бринявський. Крім нього працює в школі чотирнадцять учителів. Крім школи при парафії Успення є ще в Монтреалі 6 шкіл українознавства.

ДИТЯЧА ВИСТАВА В МІННЕАПОЛІСІ

Діти Рідної Школи при церкві св. Михаїла в Мінеаполісі, Міннесота виконали п'єсу Володимира Островського „Соняшник" у постанові Бориса Грінвальдта й Анатоля Гноєвого. Декорації виконав о. Антохій.



На світлині фраґмент другої дії. Ніч, Квіти, Сухе Бадилля, в яке обернула Івася Ніч.



На цій світлині фінальний хор: Квіти, Соняшник, Сонце співають: „На сонце я похожий . . ."

ДІТИ ЗУСТРІЧАЮТЬ СВОЇХ ПИСЬМЕННИКІВ І КОМПОЗИТОРІВ

Марта З є л и к, учениця третьої кляси народньої школи в Ню Йорку, прислала такий допис:

В Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку відбулася цікава імпреза „Діти зустрічають своїх письменників і композиторів". Виконавцями програми були самі діти, а проводила нею письменниця Леся Храплива. Найменші діти з Музичного Садочка відспівали три пісеньки під керівництвом п-ні Галини Мірошниченко-Кузьми. Сяня й Славко Куровицькі, Андрійко й Ромко Юзеневи, Олесь і Богданко Кузишини, Христя й Юрко Фурди, Леся Ґной проказали вірші. Марко Луцький відчитав казку про „Модерного Івасика Телесика". Ляриса Маґун та Віра Семущак відспівали дві пісні. Виступав також хоровий ансамбль. Я розказала казку Лесі Храпливої „Великодня пригода".

На цьому вечері були присутні такі дитячі письменники: Діма, Алла Коссовська, Леся Храплива та композитор Іван Недільський. До інших письменників, твори яких були виконані на імпрезі, але їх самих не було, діти вислали привіти. Це такі письменники: Роман Завадович, Ніна Мудрик-Мриц, Оксана Тарнавська, Микола Щербак, Леонід Полтава. Привіт вислано також композиторові Ігореві Соневицькому.

На цій імпрезі можна було купити книжки для дітей. Всім присутнім ця імпреза дуже сподобалася.



ЩО ЦЕ?

а) Уночі гуляє, а вдень спочиває,
Має круглі очі, бачить серед ночі,
Мишей ловить, а не кіт,
Вдень мовчить, вночі кричить.

б) В сто одежок одягається,
В повітрі літає,
У річці купається,
Одежок не скидає,
А завжди суха буває.

в) Червона, солодка, пахуча, росте низько — до землі близько.

г) Має шапку, та не має голови, має ногу, та без черевика.

ґ) Уночі літає, вогником мигтить, а диму немає.

ХТО ТАКИЙ?

Не ходжу я, а скакаю,
Бо нерівні ноги маю.
Через поле навмання
Перегнав би я коня.
Я страшенний боягуз,
Всіх на світі я боюсь.
В полі, в лісі, навкруги
Скрізь у мене вороги.
Часом лізу я у шкоду,
Їм капусту на городах,
Моркву, ріпу, буряки.

ДИВНИЙ ТКАЧ

Розгостився ткач у куточку,
Тче сіточку на смерточку
Рідній сестрі, близькій свасі,
Бідній мусі і комасі?

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ЧЕРВЕНЬ ц.р.: ЩО ЦЕ? а) Яйце й курятко. б) Блискавка й грім. в) Бджола, або оса. г) Бджола. ґ) Мак. д) Мак.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

У вірші Р. Завадовича „На щоглу прапор!" в „Веселці" за червень-липень ц.р., стор. 4-ій в третій строфці помилково надруковано „Залітає в гору . . ." Має бути „злітає вгору . . ."

У вірші Мирона Вацлавова „Наш канарок" в цьому ж числі на стор. 22-ій на початку третьої строфи замість „В нього малий голосочок" має бути „В нього мИлий голосочок". Просимо вибачити! Редакція.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

Scenario and story: R. ZAVADOVYCH *Illustrations: P. CHOLODNY*

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXVIII: „Я ХОЧУ БУТИ ВАШ!" CHAPTER XXVIII: "I WANT TO BE WITH YOU!"



— Тепер у мене не один джура, а троє! — сказав жартома Богдан до Данчика, показуючи на Потапа й Дениса.

"Now I have three pages," said Bohdan jokingly to Danchyk pointing to Potap and Denys.



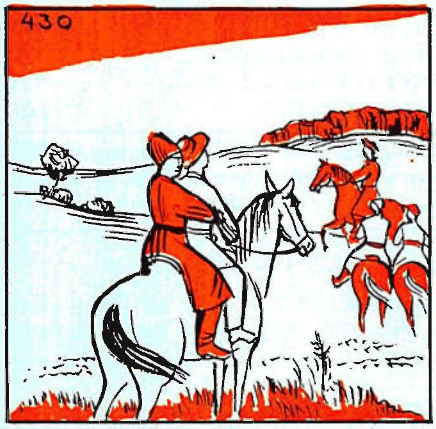
— Не троє, а четверо! Я теж хочу бути ваш! — відізвався Рох, визираючи з комори. Богдан усміхнувся й кивнув головою.

"Not three, but four!" said Rokh peering out from the store-room. Bohdan smiled nodding his head.



На прощання баба Зозулиця подарувала Богданові двоє коней.

Grandma Zozulytsia gave Bohdan a pair of horses as a farewell present.



Рох не мав коня, тож примостився ззаду за Данчиком.

Since he did not have a horse, Rokh rode in the back of Danchyk.



На першім відпочинку Богдан покликав до себе Данчика на таємну розмову.

At the first rest stop Bohdan called Danchyk aside for a secret talk.



Удаючи, що дрімає, Рох спостерігав, як Данчик скочив на коня і помчався в степ.

Pretending that he was asleep, Rokh watched as Danchyk mounted a horse and took off for the steppe.

(Продовження буде)

(To be continued)